

PERISKOP

FORUM FOR KUNSTHISTORISK DEBAT

Periskop: Forum for kunsthistorisk debat

Nr. 34, 2025

“Tabte samlinger og forsvundne værker”

Titel: Guldhornet fra Gallehus

Forfatter: Christian Vind

Sidetal: 108-118

Dato: 04.12.2025

DOI: 10.7146/periskop.v2025i34.162368



Guldhornet fra Gallehus

1. del

Mit navn det står med prikker

.....

Kirsten Svendsdatter var 23 år i sommeren 1639. Hun var forældreløs, men boede hos nogle slægtninge i Østerby i Sønderjylland. Østerby i Daler Sogn var ikke en egentlig by, blot en samling af nogle få og tilfældige stråttækte huse i hinandens nærhed. Stedet havde fået sit navn, fordi det lå øst for Højer ude ved Vidås udmunding med den vigtige havn.

Trods hendes alder var hun endnu ikke gift eller forlovet. Familien var fattig. Hun bidrog til dens underhold som “klöpplerin” eller “kniplepige” ligesom titusindvis af andre kvinder fra trange kår i oplandet til Tønder by, der vel allerede var centrum for den sønderjyske kniplingeindustri og forblev det i mere end 250 år frem til, at industrialiseringen overflødiggjorde det langsommelige håndværk. “Der hviler et tæt mørke over den Tønderske kniplingeindustri oprindelse i det 16. århundrede”, skriver Emil Hannover i sin bog *Tønderske kniplinger* fra 1911. Efter Svendsdatters tid bliver vores kilder fyldigere, efterhånden som vi bevæger os ind i storhedstiden, hvor faget havde landsøkonomisk betydning og blev eksporteret så langt væk som til kolonierne i Vestindien. Faget forsvandt næsten i det 19. århundrede i en opblomstring af manglende teknik,¹ og dens sidste udøvere og deres børn og børnebørn skulle siden blive proletariseret i fabrikernes og byernes nye kummerlighed.

Vi ved, at kvinderne begyndte som seksårige piger og fortsatte arbejdet ind i alderdommen. Til ryggen var knuget, øjnene vigende, og hænderne rystede for stærkt. Som regel havde en kvinde kun et enkelt mønster, som hun kniplede livet igennem, fortæller Emil Hannover. Fabrikanterne “holdt streng tugt

over pigerne”, ikke mindst var man bange for, at nogle ville “desertere” med mønstrene til udlandet.

Lange dage har Kirsten Svendsdatter utvivlsomt siddet ved vinduet med kniplepuden og arbejdet med sin tråd over mønstret kaldet prikkebrevet, kniplingens nodeark, dens partitur. Hvilke figurer, må man spørge, spandt hun selv ind i sine kniplingers ornamentale tankeflugt?

Hun har med akkuratesse talt, varieret og gentaget trådenes komplicerede parvise linjespil ført mellem knapnålens stoppunkter. Krydset, snoet og flettet de sarte tråde til bølgende mønstre af mellemrum, en slags ornament af luftbobler, et spind af tid. Måske har hun siddet i selskab med et par andre kniplersker fra husstanden eller nabogårdene og i den mørke tid af året været fælles om tranlampen og skiftedes til at være “snipkone”, det vil sige hende, som sørgede for, at lampen brændte rent, påfyldte olie og skiftede vægen, der helst skulle være af siv, plukket ved fuldmåne.

Tiden var overtroisk, bonden vendte træskoene med bunden opad om natten, for at de ikke skulle blive brugt til trolddom og hekseri. Når håndarbejdet var færdigt, gik Svendsdatter de otte kilometer fra Østerby ind til Tønder og afleverede det.

En lørdag sidst i juli gik hun igen, som ofte før, i følgeskab med et par veninder de to timer ind til byen med kniplerierne i tasken. De kendte vejen. Drænedekanalerna kvadrerer landskabet under den høje himmel, og man kan se milevidt over det flade marskland. Der vokser blomstrende gul iris som accenter i det græsgrønne engdrag. Ved Gallehus, hvor markvejen delte sig, stødte hun igen sin fod hårdt mod enden af en trærod, der stak op af jorden, og hun huskede med et, at det også var sket, sidst hun gik her. Hun satte sig og mærkede på den ømme fod, “ikke uden vrede”, som lægen og oldgranskere Ole Worm siden skrev. Træroden viste sig at være inden i hinanden skudte ringe fra et ramponeret jagthorn, eller måske en defekt trompet i dekoreret messing. Da hun kaldte på de to, hun fulgtes med, og som var gået i forvejen, og viste dem sit fund, lo de af hende og rådede hende til at smide “det stads” væk.



[1] Tønderknipping, Telemark Museum.

Denne lørdag formiddag den 20. juli, som vi i dag ville kalde 2. august, men vi er før den store kalenderreforms tidsforskydning, fandt Svendsdatter det lange guldhorn. Hun havde nær forstuvet foden og brækket en tå på det 1400 år gamle kulthorn ofret i Gallehus i førkristen tid.

Hvorfor kastede hun det ikke bort igen, som veninderne havde foreslået? Hvorfor smed hun ikke det værdiløse gamle jagthorn, den defekte trompet, ned i en dræningskanal? Hvilken impuls fik hende til at tage det tre kilo tunge messingskrammel med sig? Dette åndssvage, nærmest afmægtige og pinlige fund, som familien hånende grinede af, da hun viste dem det om eftermiddagen, da hun var hjemme fra Tønder igen. Forstod hun, der ikke havde modtaget nogen egentlig skolegang, intuitivt noget ved hornet med de hænder, som kniplede med spindelvævstynde tråde? Genkendte hun umiddelbart bølger, linjer og zigzagmønstre fra sit håndarbejde? Så hun hornets rebus med en forståelse fra en kniplet bort på et hovedlin? Var de indpunslede slanger, lyngens hugorme, en kniplingsprikketegning? Hun må have ført pegefingeren over de påloddede figurers blindskrift. Så hun sig selv i figuren fra anden ring? Barfodet i kjortel med det lange hår ned ad ryggen bærende et horn? Hornet havde ligget gemt i ubemærkethed lige under jordoverfladen i langt over tusind år og derved endog undgået kristen ikonoklasme, men nu, efter fundet, indledte hornet sin risikofyldte sidste tid, frem til dets endelige opløsning i oplysningstiden.

Hvorfor var det blevet lagt her? Blev det ofret, må man spørge, i år 540, hvor skriftlige kilder fortæller om en årelang periode med en ligesom sløret blålig sol, i hvis skær man ikke kastede skygge selv midt på dagen? Og hvor dendrokronologiske målinger i Skandinavien viser den koldeste sommer i 1500 år. Utvivlsomt var hornet omsmeltet romersk guld, der stammede fra lige dele beskyttelsespenge og fra plyndringer ind i det døende romerske imperie, men blev hornet lagt her under marskengens himmel som "beskyttelsespenge" til guderne for at få solen igen, som Morten Axboe foreslog i SKALK i 2001?

Svendsdatter havde foreløbig lagt guldhornet under sin seng, og børnene legede med dele af det. Måske var det en tilfældig bemærkning, der førte til, at hun tog hornet med til Tønder og viste det til en kvinde, som købte hendes kniplinger. Den velstående kvinde, som var gift med en amtmand, foreslog, at man lavede et par messinglysestager af hornet, og hendes svoger hjalp derpå med at hive de inden i hinanden stukne dele fra hinanden. Materialets blødhed fik ham til at indse, at hornet var fremstillet af rent guld og derfor ifølge gældende danefælov rettelig tilhørte kongen.

Kirsten Svendsdatter nåede ikke at gå længe med det skørt, hun fik i royal findeløn. Hun døde, inden året var omme. Folk på egnen mente derfor, at de



underjordiske havde hævnnet sig, fordi hun havde stjålet deres guld. Og måske kan man videre spekulere over, om Christian 4. forsinket mistede det ene øje i 1642, fordi han modtog hælerguldet og gav de fragmentariske og fravredne dele videre til sin ældste søn, den udvalgte prins Christian, så han kunne omsmelte det til en drikkepokal.

Tronarvingen prins Christian var foruden at være en stor kunstelsker allerede da stærkt alkoholiseret og i tiltagende grad kropsligt og mentalt nedbrudt af sin excessive livsstil. Tilfældige omstændigheder førte til, at man sidst på sommeren eller ud på efteråret valgte at restaurere hornet og sætte en prop i, så der kunne drikkes af det. 16 retter mad var ikke ualmindeligt på det nu nedrevne renæssanceslot i Nykøbing Falster ud til Guldborg Sund, heller ikke flere dage lange drukorgier, hvor man bællede rhinskin, nu af guldhornet.

Det var under et lægebesøg i september det følgende år, 1640, hos den af vellevned skrantende prins Christian i Nykøbing, at Ole Worm lånte hornet og udførte den i dag forsvundne tegning, der ligger til grund for det upræcise kobberstik, som vistnok er vores eneste kilde til hornets udseende, og som blev publiceret som illustration i Worms værk *De aureo cornu* fra 1641. Worm tolkede her hornet som en krigsbasun fra Frede Fredegods tid og så dets billedverden som en allegori over det til elendighed og dyriskhed nedsunkne menneske samt formaninger til dyd og gode sæder. Tronarvingen døde af druk i 1647, et år før sin far. I 1734 blev hornet forenet med det andet nyligt fundne korte horn, vi også kun kender fra en bedre, men dog mangelfuld tegning.

[2] Kobberstik efter Ole Worms tegning af det lange guldhorn fra *De Aureo Cornu*, 1641.

Det lange og det korte horn hang sammen i kunstkammeret ved Rigsdagsgården i 68 år frem til den fatale aften i 1802.

2. del

*Sjæl, vær trofast til det sidste
Sejrens sejr er alt at miste.
Tabets alt din vinding skabte; -
evigt ejes kun det tabte.*

Henrik Ibsen: *Brand*, 1866

Når jeg af og til går igennem Rigsdagsgården, forbi den tidligere kunstkammerbygning opført i anden halvdel af 1600-tallet i italiensk barokstil, som ligger over for Christiansborgs hovedtrappe, tænker jeg på de stjålne og omsmeltede kulthorn fra det 4. århundrede, der blev opbevaret deroppe bag de indfattede korspostvinduers små ruder, kortvarigt og for længe siden i det for længst opløste kunstkammer.

Jeg forestiller mig den snoede vindeltrappe op til anden sal. Rummene og deres indretning. Fra perspektivkammeret med Gijsbrechts *trompe l'oeil*-malerier og illusionistiske kukkasser var der både adgang til en lang gallerigang ud mod Rigsdagsgården med tætophængte, ferniserede malerier af gammel hollandsk og italiensk skole, og der var tillige adgang til den første af fem sale på række ud mod det, som i dag er bibliotekshaven. Først lå det såkaldte Heldenkammer eller Helte-salen med dens hyldester af "Kongelige Personer og store Herres portraiter" i olie, gips eller voks. Inden man kom til det såkaldte indianske kammer med genstande fra fjerntliggende egne, såsom samiske shaman-trommer, rituelle kapper af rød ibisfjer tidligere båret af Tupinambá-folkets præster på den brasilianske østkyst,² Albert Eckhouts malerier samt kostbart importgods fra Kina og Ostindien, trådte man ind i Antikvitetskammeret, hvor der i et glasskab var ophængt de spektakulært berømte guldhorn. I salen fandtes "Een stor Deel ældgamle Antiquiteter", som det hedder i en inventarliste fra 1737, våben og geværer samt diverse instrumenter som ure, kikkerter og mikroskoper "saavelsom gamle merkværdige skilderier og deslige". Fjerntliggende steder kom tættere på, men verden var endnu enorm.

Det har efter solnedgang den 4. maj 1802 taget gerningsmanden ti minutter at gå den ene kilometer fra hjemmet på hjørnet af Larsbjørnsstræde og Studiestræde, via Pisserenden, til Slotsholmen. Mange huse på vejen stod stadig som nedbrændte tomter syv år efter den omfattende bybrand i 1795, hvor ilden hurtigt havde fortæret mere end 900 huse i den tætbebyggede og overbefolkede by.

Byen var endnu omgivet af Christian 4.s gamle fæstningsanlæg. En voldgrav med sort, stillestående vand under en bevogtet bymur med savtakke bastioner. Byen var lige dele afskåret og forbundet med omverdenen med smalle broer, der førte ind til byportene, som blev slået i ved midnat. De store smedede portnøgler blev afleveret hos kongen på Amalienborg. Han var som bekendt nærmest uregerligt sindssyg, led vel af, en af naturlige årsager ikke diagnosticeret, skizofreni. Det er kendt, at majestæten smadrede spejle på knejper og bordeller under natlige excesser, ofte i selskab med sin veninde Støvlet-Katrine, og forklædt sloges med byens nattevægttere. Rigets fungerende skyggeregent var i kongens altomfattende fravær hans søn, den omsorgssvigtede og ringe uddannede kronprins, den i befolkningen populære senere Frederik 6.

Belysningen i 1800-talsbyens snævre gader bestod af ophængte tranlygter, som afgav et svagt, gult, flakkende skær fra det antændte fluidum: et spermilignende spækudkog af nordatlantiske kaskelothvaler, kaldet spermacetolie. Men i henhold til magistratens almanak blev lygterne ikke tændt i perioden fra 1. maj til 1. september. Mon ikke der også i denne majaftens mørke rejste sig en skiden stank fra de uhumske og åbne rendestene, der løb som et kilometerlangt bånd i enevældets by?

Christian 6.s prægtige slot, det første Christiansborg, bygget for pengene fra Øresundstolden og vel med forbillede i solkongens Versailles, stod i aftenmørket som brandtomt med skyggefuldt gabende vindueshuller i de stadig stående ydermure, efter slottet i 1794, året før byen, nedbrændte. Biblioteket og kunstkammerbygningen, som han nu nærmer sig, havde kun undgået flammerne takket være en gunstig vindretning.

Det lykkes gerningsmanden uset at åbne en ydre gitterdør med en falsk og modificeret nøgle, sammensmedet med et stykke slaglod af messing, og derpå skaffe sig adgang til forhallen og vindeltrappen og via biblioteket med sin egen stuedørsnøgle at åbne flere døre, herunder en af jern. På anden sal kommer han forbi heltene og ind til det mørklagte antikvitetskammer. Feberagtigt smadrer han glaslågen til skabet, hvor de kostelige guldhorn hænger, raner dem i al hast sammen med forskellige andre genstande i ædelmetal og kommer derpå ubemærket væk fra gerningsstedet og tilbage til Pisserenden med den uformelige, syv kilo tunge last.

Han kan ikke have sovet meget den nat, hvor vægterne som altid, hver time natten igennem, punktligt afsynger deres vægtervers. Klokken 3 lyder det: *Nu skrider natten sorte / Og dagen stunder til / Gud, lad dem blive borte / som os berøve vil / Vor klokke er slagen tre / O, fader from / Til hjælp os kom / din nåde os beté.*



[3] Det Kongelige Kunstkammer, 1749, akvarel. Det Kongelige Bibliotek.

Rygtet om tyveriet spredtes i byen som en lynild de følgende dage. En politiundersøgelse blev sat i gang, og der blev udlovet en dusør. Imens må gerningsmanden flere gange være gået op ad bagtrappen til 1. sal. Have låst døren op til det lille køkken, der vendte ud mod gården, som han for nyligt havde tillejet logiet i stuen, og her taget de tunge kulthorn frem af køkkenskabet for at mærke deres vægt og dreje dem med begge hænder. Vovet at blæse i dem har han nok ikke, men han kan have drukket af dem som en fyrste eller en afdanket prins af Danmark, og han har i de skinnende billeders mystiske allegoriske verden af rent guld set ind i en anden og ny blændende sfære: fremtiden. Han har i genskinnet set løftet om en snarlig gældsudfrielse og ubunden sorgløshed. Han har allerede mærket suset af pengenes rigelighed og den deraf følgende sociale opstignings metafysik.

Efter kun to uger begyndte han nødvendighedens arbejde. Med en tang vred han hornenes ringe fra hinanden, bankede dem flade med en hammer og savede dem ned i mindre dele. Omsmeltningen, transformationen, er i gang. Ved ildstedet i det alkymistiske køkken skulle den dunkle fortid forvandles til lys væren. En gang for alle.

Han var urmager. En mand af tiden. Halvejs selvlært guldsmed og tidligere dømt falskmøntner. Endnu eksisterer i Nationalmuseets samling det fældende bevis, en falsk håndskrevet Rigsbanksseddel med en tankeløs stavfejl [4]. Hans karriere er bemærkelsesværdig, men ynkelig, benådet fra dødsdom ved halshugning for falskneri på kongens fødselsdag i 1790. Efter bare syv år løsladt fra livstidsdommen på Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset. Resocialiseret med borgerbrev, det vil sige retten til at drive egen virksomhed. Nu stod han med skinnende øjne og så ned på de opløste, 900 grader varme flydende guldhorn. Gloende, orange-gule som solens overflade.

Han omrørte en billedverdens undergang med en ske. Ved smeltepunktet flød den ud. Den sank ned i materien og forsvandt for altid. Billedernes riter og liturgi, deres fjerne verden, havde været gådefulde og allegoriske. Guldets nyvundne form, derimod, var entydig og kvantificerbar: Det repræsenterede en astronomisk formue!

Nok udførte han arbejde til private kunder af den enorme mængde guld. Solgte et par gammelt udseende, men nylavede skospænder. Forskellige smykker og brocher såvel som nogle dråbeformede empireøreringe, vel afsættelige til en spækhøkerfrue, men det nøgne, omsmeltede guld måtte dog ikklædes fremmede gevandter for ikke at vække opsigt, når det skulle omsættes, sluses ud, på det københavnske guldmarked i større mængder. Han havde en idé, en entreprenant plan: pagoder.

En storstilet produktion af såkaldte "pagoder" fra "Ostindien" [5]. Falske indiske guldmønter, som han kunne slå med en muggert mellem to prægestempler, og som aldrig ville lede tankerne i retning af tyveriet, da mønterne jo netop skulle forestille at være præget 40.000 kilometer borte og efterfølgende være kommet ind med handelsskibene, når de lagde til i havnen med krydderier, peber og indisk bomuld.

Mønternes motiver lavede han angiveligt efter fantasien. Måske fandtes der eksempler i kunstkammerets møntkabiner, men de fremmedartede indiske mønter kom faktisk af og til ind med handelsskibene. Det danske kolonistyre i Trankebar havde endog, over en kort periode i 1789, officielt præget et antal med kongens monogram på møntens avers og, som et lokalt islæt, en hinduistisk gudinde på bagsiden. En slags eksotisk kolonialt kitsch. Pagoder var altså



[4] Falsk rigsbanksseddel fremstillet af Niels Heidenreich. Nationalmuseet. Foto: Arnold Mikkelsen / Nationalmuseet

kendte, men sjældne nok til, at der ikke fandtes noget egentligt sammenligningsgrundlag, hvorpå man kunne skille de falske fra de ægte, og måske var flertallet af de 16 guldhandlere, han solgte dem til, diskrete og ligeglade.

Af materialet, hvor hornenes svævende verden havde udspundet sig, de natlige seancer med mennesker og dyr mellem stjerner og triskeler, opstod nu ved køkkenbordet pseudoindiske mønter, mere end 700 i alt, viste det sig. Deres prægede motiv forestillede ingenting andet end idéen om en guddom af en slags. Måske Vishnu, måske Lakshmi, den hinduistiske gudinde for lys, rigdom, visdom og held, sad imellem halvmånesegl.

Det gik hurtigt. Ægteparret, hustruen, han havde mødt på forbedringsanstalten, og deres tre børn, øgede hastigt deres forbrug. Han slog flere mønter, nåede endog at erhverve en ejendom i Klareboderne, lige overfor hvor Gyldendal i dag har hovedsæde. Måske han også blev mere uforsigtig. 27. april, efter et år på nær en uge, blev han anholdt, og han idømtes for tyveriet til livslang forvaring. Livstid. For anden gang. Kun 42 år gammel.

Den tilbageblevne guldrest af hornene samt indleverede pagoder blev igen omsmeltet og indgik nu som en forskelsløs del af den daværende nationalbank, Kuranthbankens guldreserve. En mængde i en stemplet barre af guld, grundstof 79, og blev vel forsvarligt og velbevogtet opbevaret i bankens hovedsæde på Charlottenborg i København.

Det lader sig ikke afgøre, om guldhornenes guld endnu er indeholdt som en mikroskopisk lille del af de seksogtres et halvt tons guld, som endnu opbevares i Danmarks Nationalbank.

Af guldhornene findes stadig to sæt øreringe, såkaldte guldberberlokke, og, som en skygge, de mangelfulde tegninger ætset i kobber, vi har øjenvidneberetninger og et par rekonstruktioner samt naturligvis Oehlenschlägers berømte ord. Det lyriske digt blev skrevet på digterens hybel få hundrede meter fra gerningsmandens køkken og blev sat på papiret efter en rastløst drømmende og delvist søvnløs nat på filosofien og naturforskeren Heinrich Steffens divan "i en underlig gammel Sal, med sælsomt malede Paneler", som Oehlenschläger siden skrev.

Tilbage står i dag, 222 år senere, kulthornenes hieroglyfiske gådeskrift kun lige netop fastholdt i de ætsede linjer i kobber, der udgør de delvist unøjagtige gengivelser, der i øvrigt er badet i tidsånd. Kulthornenes påloddede relieffer er i oversættelsen omsluttet af graverede konturlinjer, fæstnet af spindelvævstynde tråde, en fiktion, gjort plastiske med let diagonale streger, en illuderet skyggevirkning langs figurens højre side som fra en usynlig lyskilde og bag figurerne, ligesom i en anden dimension, fjernereliggende indpunslede dyre-

fremstillinger, som spændt over himmelrummet i punkter af lavt opløste fata-morganaer.

Brevkammerskriveren i statsadministrationens rentekammer, dramatikeren Jochum Richard Paulli, mente nok, at hans tegning af de korte guldhorn var eksakt med hensyn til "Billedernes Stilling, Tegning og Proportion", men noterede hverken hornets længde eller diameter ned. Han anså det heller ikke for vigtigt i randfrisens vertikale bånd "at eftertælle enhver Streeg og Prik", selvom han nok var klar over, at der fandtes folk, der ville forlange, "at man, ved at afcopiere dette Horn lige så lidet burde forbigå en prik, som om man afskrev den Hebraiske bibel". Er det korte horns takker og zigzagstreger solår og månemåner, spekulerede allerede en kapellan ved Budolfi i Aalborg, Knud Henneberg, i 1812? Vi får det aldrig at vide. Havde embedsmanden Paulli været kniplepige med den indstilling til sit prikkebrev, var hans lemfældighed blevet tugtet og straffet hårdt.

Der blev i anden halvdel af 1700-tallet taget – nu forsvundne – forme af begge horn. Et sæt afstøbninger blev afsendt til den oldtidsinteresserede kardinal Stefano Borgia i Rom. Borgia kendte antageligt Thorvaldsen, var i hvert fald nære venner med den i Rom bosiddende danske arkæolog og numismatiker Georg Zoega, som voksede op i Sønderjylland, født i Daler Sogn i 1755, ikke langt fra fundstedet. Zoegas far var præst ved Schackenborg, på hvis jord hornene blev fundet. Måske var det Zoega, som initierede gaven, der imidlertid gik ned med fragtskibet mellem Korsika og Sardinien. Vraget med det opløste gipshorn ligger vel nu et sted i Bonifaciostrædets dyb. Et andet sæt blev sendt til arkæologen Karl August Böttiger i Dresden. De har ikke senere kunnet opspores, og ingen gjorde tilsyneladende et forsøg på at sikre genkopier af afstøbningerne, umiddelbart efter at omsmeltningen blev kendt.

Måske har gerningsmanden, der nu, efter mere end tyve år, fortsat sad interneret, hørt, at kunstkammeret blev opløst og afviklet. Den holistiske samlings største mærkværdigheder, kuriositeterne, blev bortauktioneret, og de resterende dele endte sidenhen i oplysningstidens store nye museumsbyggerier opført i efterskælvet af granatchokket fra 1864.

Om der under jernalderens kultfester blev drukket gudedrik af hornene, stærk mjød af gæret korn og frugt, honning og psilocybin, om de var gjallarhorn som det, den norrøne gud Heimdal blæste i for at bekendtgøre verdens undergang, eller noget tredje, ved vi ikke. Hvem er de tatoverede krigere med solen som skjold? Er det et stjernes kud, en meteorit, der falder over himlen, mens den trehovedede figur står med en offerøkse og en hjort i snor, og hvem ses nederst hinkende på venstre ben ved at holde om sin højre fod, og som mangler hele



[5] Indiske mønter, såkaldte *pagoder*, som dem fremstillet af Niels Heidenreich af de omsmeltede guldhorn. Nationalmuseet. Foto: Arnold Mikkelsen / Nationalmuseet

venstre hånd? Betydningen af reliefbilledernes dyr og mennesker, de karnevals-lignende optrin, vil forblive svøbt i et gådefuldt mørke.

Jeg ser stadig billederne for mig; et utydeligt afskin, et næsten forsvundet drømmesyn, kun netop holdt svævende af trådtynde spor ætset i kobber.

Christian Vind, København 16.12.2024

NOTER

- 1 “Mellem 1800 og 1850 ynglede (her) Motiverne som aldrig før. Opfindsomheden steg, medens teknikken gik ned, ja gik under. Selv i de senere teknisk sete mangelfulde, sønderjyske Kniplinger maa man mangen gang beundre Mønstrets Sindrigheid og Skønhed,” skriver Emil Hannover.
- 2 De fjerklædte Tupinambá-præster havde rangler, hvori der boede ånder, som krævede menneskekød.